

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

МАГІСТР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

 Алірза МАМЕДОВ

30 червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«Конституційно-правові засади екологічної безпеки та містобудування»

(назва освітньої компоненти)

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
081	Право ОП захист прав людини у сфері будівництва та містобудування

Розробники

Марченко С.І., к.ю.н., доц.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

протокол №13 від 30 червня 2023 року

Завідувач кафедри

 Євген ПЕРЕГУДА

Схвалено гарантом освітньої програми «Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування»

Гарант ОП

 Наталія СЕРДЮК

(підпис)

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
протокол №6 від 28 червня 2023 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Магістр ОПП	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	на Кредитів	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП	КР	РГ	р				
				Разом	Л	Лр					Пз			
081	Право (Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування)	5	150	50	20		30		1			1	2	

шифр	Магістр ОПП	Форма навчання: заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	на Кредитів	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП	КР	РГ	р				
				Разом	Л	Лр					Пз			
081	Право (Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування)	5	150	20	6		14		1			1	2	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – підвищення загального рівня правової культури здобувачів вищої освіти; формування у майбутніх юристів світоглядних установок, орієнтованих на верховенство права; формування знань, вироблення основних умінь і навичок, а також формування професійних компетентностей у галузі правового регулювання екологічної безпеки та містобудування.

Завдання – формування належного рівня знань та практичних навичок щодо врегулювання відносин, які спрямовані на забезпечення екологічної безпеки та правового регулювання містобудівної діяльності; застосування принципів верховенства права, конституційних засад для розв'язання складних задач і проблем у сфері екологічної безпеки та містобудування, аналіз Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні в питаннях забезпечення екологічної безпеки та містобудування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- оволодіти сучасними методами аналізу норм права, термінологічно-понятійним апаратом;
- зрозуміти сутність, природу та генезис правових явищ, вміти здійснювати їх аналіз та узагальнення, з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки подій і процесів;
- виважено оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників при вирішенні практичних ситуацій в сфері екологічної безпеки та містобудування;
- знати основні положення законодавства про екологічну безпеку та містобудівного законодавства в Україні;
- на основі методів наукового пошуку опанувати новітні концепції, оволодіти елементами наукового підходу до вивчення архівних матеріалів при регулюванні відносин в сфері екологічної безпеки та містобудування.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=4341>. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.
Загальні компетентності	
ЗК3.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК4.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК7.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК8.	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10.	Здатність розробляти проєкти та управляти ними.
Фахові компетентності	
СК1	Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
СК5.	Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.
СК6.	Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
СК9.	Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
СК10.	Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.
СК11.	Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.
СК13.	Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
СК15.	Здатність самостійно готувати проєкти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.
Додаткові фахові компетентності	
ДСК1.	Розуміння системності правового регулювання та забезпечення правопорядку у сфері містопланування та містобудування.
ДСК2.	Здатність здійснювати аналіз, тлумачення, застосування та розробку норм національного та міжнародного законодавства, а також судової практики в сфері будівництва та урбаністичній галузі загалом.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН 1.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
ПРН 3.	Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.
ПРН 6.	Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
ПРН 7.	Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.
ПРН 8.	Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.
ПРН 13.	Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів
ПРН 14.	Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
ПРН 15.	Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування
ПРН17	Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.
Додаткові програмні результати навчання	

ДПРН1.	Знати існуючі та пропонувати заходи щодо вдосконалення механізмів розробки та реалізації рішень органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері будівельної та містобудівної діяльності, отримання дозвільної документації, стадій спорудження і здачі у експлуатацію об'єктів.
--------	---

Програма дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні та конституційні засади права екологічної безпеки

Лекція 1. Передумови формування права екологічної безпеки. Теоретичні та конституційні основи права екологічної безпеки

Становлення та розвиток поняття екологічної безпеки як правової категорії. Доктринальні підходи до правового визначення поняття «екологічна безпека».

Предмет права екологічної безпеки. Принципи права екологічної безпеки. Конституційні основи права екологічної безпеки. Проблеми реалізації принципів права екологічної безпеки.

Перелік ключових термінів до теми: екологічна криза, навколишнє середовище, екологічна безпека, екологічна політика, право екологічної безпеки, принципи права екологічної безпеки, конституційні основи, реалізація принципів права екологічної безпеки

Практичне заняття 1

Лекція 2. Джерела права екологічної безпеки (4 год)

Поняття та система джерел права екологічної безпеки. Місце нормативно-правового регулювання екологічної безпеки в системі екологічного законодавства України. Конституція України як основне джерело права екологічної безпеки. Міжнародні договори як джерела права екологічної безпеки. Закони та підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права екологічної безпеки. Рішення ЄСПЛ в системі джерел права екологічної безпеки. Роль та значення судової практики у регулюванні відносин в сфері забезпечення екологічної безпеки. Проблеми систематизації законодавства про забезпечення екологічної безпеки.

Перелік ключових термінів до теми: джерела екологічного права, Конституція України, екологічне законодавство, міжнародний договір, систематизація законодавства.

Практичне заняття 2

Практичне заняття 3

Лекція 3. Інституційно-правове забезпечення екологічної безпеки

Загальна характеристика організаційно-правових засад забезпечення екологічної безпеки. Система органів загальної компетенції у сфері забезпечення екологічної безпеки. Органи загальної компетенції у сфері забезпечення екологічної безпеки. Органи спеціальної компетенції у сфері забезпечення екологічної безпеки. Виробниче управління у сфері

забезпечення екологічної безпеки. Місце громадського екологічного управління у правовому забезпеченні екологічної безпеки.

Перелік ключових термінів до теми: органи загальної компетенції, спеціальної компетенції, виробниче управління, громадське екологічне управління.

Практичне заняття 4

Лекція 4. Функціонально-правові засоби в системі регулювання екологічної безпеки

Поняття механізму правового забезпечення екологічної безпеки та його структура. Поняття та види функціонально-правових заходів забезпечення екологічної безпеки. Система правових заходів забезпечення екологічної безпеки. Роль і значення стратегічної екологічної оцінки у правовому забезпеченні екологічної безпеки. Зонування у системі заходів забезпечення екологічної безпеки. Обліково-реєстраційні заходи у сфері забезпечення екологічної безпеки. Сертифікація і маркування як засоби забезпечення екологічної безпеки. Місце стандартизації та нормування у забезпеченні екологічної безпеки. Екологічний контроль у сфері забезпечення екологічної безпеки. Екологічне оподаткування як засіб забезпечення екологічної безпеки. Екологічне страхування як засіб забезпечення екологічної безпеки.

Перелік ключових термінів до теми: стратегічна екологічна оцінка, зонування, обліково-реєстраційні заходи, сертифікація, маркування, стандартизація, нормування, екологічний контроль, екологічне оподаткування, екологічне страхування.

Практичне заняття 5

Практичне заняття 6

Лекція 5. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в окремих галузях економіки

Правові засади екологічної безпеки містобудівної діяльності. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в аграрному секторі економіки. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості. Правове забезпечення екологічної безпеки на автомобільному та залізничному транспорті. Правове забезпечення екологічної безпеки на авіаційному, трубопровідному транспорті та судноплавстві. Правові засади екологічної безпеки у військовій діяльності.

Перелік ключових термінів до теми: містобудівна діяльність, екологічна безпека аграрної сфери, вимоги екологічної безпеки в промисловості, екологічна безпека транспорту, екологічна безпека військової діяльності.

Практичне заняття 7

Лекція 6. Юридична відповідальність за порушення законодавства про забезпечення екологічної безпеки

Поняття та види юридичної відповідальності за порушення законодавства про екологічну безпеку. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про екологічну

безпеку. Дисциплінарна відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку.

Перелік ключових термінів до теми: юридична відповідальність, порушення законодавства про екологічну безпеку, адміністративна відповідальність, цивільно-правова відповідальність, кримінальна відповідальність, дисциплінарна відповідальність.

Практичне заняття 8

Змістовний модуль 2 Конституційні засади містобудівних відносин

Лекція 7. Проблеми формування містобудівного права як самостійної галузі права.

Містобудівне законодавство

Поняття та загальна характеристика містобудівного права як самостійної галузі права. Проблеми критеріїв для виокремлення окремої галузі права. Предмет, метод, принципи містобудівного права. Система містобудівного права. Співвідношення містобудівного права з іншими галузями права (конституційним правом, екологічним правом, земельним правом, правом екологічної безпеки, господарським правом та ін.).

Поняття, види та особливості джерел містобудівного права. Загальна характеристика містобудівного законодавства. Конституція України як основне джерело містобудівного права. Міжнародні договори в системі джерел містобудівного права. Закони та підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел містобудівного права. Рішення ЄСПЛ в системі джерел містобудівного права. Будівельні норми, нормативи та стандарти як джерела містобудівного права. Роль та значення судової практики у регулюванні містобудівної діяльності.

Перелік ключових термінів до теми: містобудівне право, галузь права, предмет містобудівного права, метод містобудівного права, принципи містобудівного права, система містобудівного права, джерела містобудівного права, містобудівне законодавство, будівельні норми, нормативи та стандарти, Рішення ЄСПЛ, правові позиції Верховного суду, судова практика.

Практичне заняття 9

Практичне заняття 10

Лекція 8. Правові засади містобудівної діяльності. Суб'єкти та об'єкти містобудівної діяльності

Містобудівна діяльність: поняття та загальна характеристика. Правові засади містобудівної діяльності. Суб'єктний склад правовідносин в сфері містобудівної діяльності. Поняття та правове становище суб'єктів містобудівної діяльності, їх класифікація. Особливості правового становища замовника як головного суб'єкта містобудівної діяльності. Особливості правового становища інвестора, підрядника, проектувальника. Види та особливості об'єктів містобудівної діяльності. Містобудівна документація та її види Об'єкт будівництва та об'єкт нерухомості: співвідношення понять.

Будівельний майданчик як об'єкт містобудівної діяльності. Співвідношення понять будівельний майданчик та земельна ділянка. Особливий статус об'єктів незавершеного будівництва. Поняття капітального ремонту та реконструкції; їх відмежування від містобудівної діяльності. Проектування як фундаментальний етап містобудівної діяльності.

Перелік ключових термінів до теми: містобудівна діяльність, замовник, інвестор, підрядник, проектувальник, містобудівна документація, об'єкт будівництва, об'єкт нерухомості, будівельний майданчик, об'єкт незавершеного будівництва, капітальний ремонт, реконструкція, проектування.

Практичне заняття 11

Практичне заняття 12

Лекція 9. Особливості застосування земельного законодавства при здійсненні містобудівної діяльності

Загальні засади правового регулювання земельних відносин при здійсненні містобудівної діяльності. Правове регулювання планування територій в Україні. Особливості правового регулювання відведення земельних ділянок під будівництво через земельні торги. Підстави та процедура відведення земельних ділянок під будівництво в безаукціонному порядку. Правові моделі приватизації земельних ділянок для здійснення будівництва. Правове регулювання містобудівної діяльності на територіях із різним цільовим призначенням земель.

Перелік ключових термінів до теми: земельне законодавство, планування територій, відведення земельної ділянки, земельні торги, приватизація земельної ділянки, цільове призначення земельної ділянки.

Практичне заняття 13

Лекція 10. Інституційно-функціональне забезпечення містобудівної діяльності

Поняття державного контролю та управління. Основні принципи державного нагляду (контролю) відповідно до Закону «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Система органів управління та контролю за містобудівною діяльністю в Україні: їх повноваження та компетенція. Форми та види державного контролю та управління в містобудівній діяльності. Відповідальність за порушення законодавства в сфері містобудівної діяльності. Види санкцій за порушення містобудівного законодавства.

Перелік ключових термінів до теми: державний контроль, державне управління, система органів управління та контролю, порушення містобудівного законодавства, юридична відповідальність, санкції

Практичне заняття 14

Практичне заняття 15

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

1. Загальна характеристика екологічних загроз у світі та в Україні.
2. Типи природокористування та форми взаємодії суспільства з природою в умовах індустріального періоду розвитку цивілізації.
3. Екологічна криза: поняття, причини, наслідки, форми прояву та шляхи подолання. Еколого-правові аспекти концепції сталого розвитку суспільства.
4. Історія становлення та розвитку права екологічної безпеки і законодавства в Україні
5. Наукові засади формування права екологічної безпеки
6. Поняття права екологічної безпеки як галузі права.
7. Предмет, методи, об'єкти права екологічної безпеки.
8. Поняття, ознаки та функції об'єктів права екологічної безпеки: природні об'єкти, природні ресурси, природні комплекси та їх правова інтеграція і диференціація; фонди природних об'єктів та їх ресурсів.
9. Система права екологічної безпеки як галузі права і науки та його співвідношення з суміжними галузями права.
10. Загальна характеристика суб'єктів права екологічної безпеки.
11. Поняття та класифікація основних принципів права екологічної безпеки.
12. Поняття, особливості, класифікація та система джерел права екологічної безпеки.
13. Конституція України в системі джерел права екологічної безпеки: конституційні норми - принципи та норми - правила в регулюванні екологічних відносин.
14. Актуальні питання кодифікації екологічного законодавства та удосконалення правового регулювання екологічних відносин.
15. Загальна характеристика екологічних прав громадян.
16. Право громадян на безпечне для життя та здоров'я НПС.
17. Право вільного доступу до екологічної інформації.
18. Гарантії реалізації екологічних прав громадян.
19. Обов'язки громадян у галузі охорони НПС.
20. Поняття й особливості права власності на природні ресурси
21. Форми права власності на природні ресурси

22. Суб'єкти та об'єкти права власності на природні ресурси
23. Зміст права власності на природні ресурси
24. Форми і способи забезпечення права на природні ресурси
25. Природокористування як природна умова існування людини і суспільства: поняття, види та принципи.
26. Право загального природокористування, його основні ознаки та межі належного здійснення.
27. Правове регулювання спеціального природокористування, його основні види та особливості правового регулювання.
28. Поняття, ознаки та цілі управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.
29. Екологічне планування і прогнозування як функція управління в галузі екології.
30. Моніторинг довкілля як функція управління в галузі екології.
31. Інформаційне забезпечення в сфері екології.
32. Ведення державних кадастрів природних ресурсів як функція екологічного управління.
33. Лімітування (квотування) та ліцензування природокористування як засоби охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів.
34. Стандартизація та нормування в сфері екології як функція екологічного управління.
35. Правові засади екологічного аудиту.
36. Правові засади екологічного контролю.
37. Підстави та види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення
38. Поняття та види екологічних правопорушень.
39. Особливості відшкодування шкоди, заподіяної природному середовищу
40. Поняття економіко-правового механізму природокористування.
41. Правова природа права екологічної безпеки.
42. Екологія міста як об'єкт правового регулювання
43. Правові засади екологічної безпеки містобудівної діяльності
44. Правова охорона навколишнього середовища міст та інших урбанізованих територій
45. Правове забезпечення екологічної безпеки при поводженні з небезпечними хімічними речовинами.
46. Поняття надзвичайної екологічної ситуації. Основні принципи регулювання правового режиму в зоні надзвичайної екологічної ситуації.
47. Правове регулювання знешкодження та утилізації виробничих і побутових відходів.
48. Еколого-правове забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення.
49. Поняття та складові екологічної мережі України
50. Правове забезпечення екологічної безпеки при поводженні з небезпечними хімічними речовинами.
51. Загальна характеристика джерел міжнародного права навколишнього середовища.
52. Адаптація законодавства України до європейського права навколишнього середовища
53. Правове регулювання містобудівної діяльності на територіях із різним цільовим призначенням земель.
54. Проектування як фундаментальний етап містобудівної діяльності.
55. Правове регулювання виконання будівельних та підготовчих робіт та введення об'єктів будівництва в експлуатацію .
56. Правове регулювання введення завершених об'єктів будівництва в експлуатацію.
57. Державний контроль та управління в містобудівній діяльності.
58. Договори в будівництві.

59. Підрядні відносини в будівництві.
60. Правові засади інвестування в будівництво.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (іспит, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати

інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачем на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачі можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів)

Поточне оцінювання та самостійна робота		ІЗ	Іспит	Сума
ЗМ1	ЗМ2			
25	25	20	30	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	20	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	18	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та

		цитовання сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	15	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	14	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	12	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	Задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова екзаменаційна сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Передумови формування права екологічної безпеки
2. Становлення та розвиток поняття екологічної безпеки як правової категорії.
3. Доктринальні підходи до правового визначення поняття «екологічна безпека».
4. Предмет права екологічної безпеки.

5. Принципи права екологічної безпеки.
6. Конституційні основи права екологічної безпеки.
7. Проблеми реалізації принципів права екологічної безпеки.
8. Поняття та система джерел права екологічної безпеки.
9. Місце нормативно-правового регулювання екологічної безпеки в системі екологічного законодавства України.
10. Конституція України як основне джерело права екологічної безпеки.
11. Міжнародні договори як джерела права екологічної безпеки.
12. Закони та підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права екологічної безпеки.
13. Рішення ЄСПЛ в системі джерел права екологічної безпеки.
14. Роль та значення судової практики у регулюванні відносин в сфері забезпечення екологічної безпеки.
15. Проблеми систематизації законодавства про забезпечення екологічної безпеки.
16. Загальна характеристика організаційно-правових засад забезпечення екологічної безпеки.
17. Система органів загальної компетенції у сфері забезпечення екологічної безпеки.
18. Органи загальної компетенції у сфері забезпечення екологічної безпеки.
19. Органи спеціальної компетенції у сфері забезпечення екологічної безпеки.
20. Виробниче управління у сфері забезпечення екологічної безпеки.
21. Місце громадського екологічного управління у правовому забезпеченні екологічної безпеки.
22. Поняття механізму правового забезпечення екологічної безпеки та його структура.
23. Поняття та види функціонально-правових заходів забезпечення екологічної безпеки.
24. Система правових заходів забезпечення екологічної безпеки.
25. Роль і значення стратегічної екологічної оцінки у правовому забезпеченні екологічної безпеки.
26. Зонування у системі заходів забезпечення екологічної безпеки.
27. Обліково-реєстраційні заходи у сфері забезпечення екологічної безпеки.
28. Сертифікація і маркування як засоби забезпечення екологічної безпеки.
29. Місце стандартизації та нормування у забезпеченні екологічної безпеки.
30. Екологічний контроль у сфері забезпечення екологічної безпеки.
31. Екологічне оподаткування як засіб забезпечення екологічної безпеки.
32. Екологічне страхування як засіб забезпечення екологічної безпеки.
33. Правові засади екологічної безпеки містобудівної діяльності.
34. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в аграрному секторі економіки.
35. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості.
36. Правове забезпечення екологічної безпеки на автомобільному та залізничному транспорті.
37. Правове забезпечення екологічної безпеки на авіаційному, трубопровідному транспорті та судноплаванні.
38. Правові засади екологічної безпеки у військовій діяльності.
39. Поняття та види юридичної відповідальності за порушення законодавства про екологічну безпеку.
40. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку.

41. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку.
42. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку.
43. Дисциплінарна відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку.
44. Поняття та загальна характеристика містобудівного права як самостійної галузі права.
45. Проблеми критеріїв для виокремлення окремої галузі права.
46. Предмет, метод, принципи містобудівного права.
47. Система містобудівного права.
48. Співвідношення містобудівного права з іншими галузями права (конституційним правом, екологічним правом, земельним правом, правом екологічної безпеки, господарським правом та ін.).
49. Поняття, види та особливості джерел містобудівного права.
50. Загальна характеристика містобудівного законодавства.
51. Конституція України як основне джерело містобудівного права.
52. Міжнародні договори в системі джерел містобудівного права.
53. Закони та підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел містобудівного права.
54. Рішення ЄСПЛ в системі джерел містобудівного права.
55. Будівельні норми, нормативи та стандарти як джерела містобудівного права.
56. Роль та значення судової практики у регулюванні містобудівної діяльності.
57. Містобудівна діяльність: поняття та загальна характеристика.
58. Правові засади містобудівної діяльності.
59. Суб'єктний склад правовідносин в сфері містобудівної діяльності.
60. Поняття та правове становище суб'єктів містобудівної діяльності, їх класифікація.
61. Особливості правового становища замовника як головного суб'єкта містобудівної діяльності.
62. Особливості правового становища інвестора, підрядника, проектувальника.
63. Види та особливості об'єктів містобудівної діяльності.
64. Містобудівна документація та її види.
65. Об'єкт будівництва та об'єкт нерухомості: співвідношення понять.
66. Будівельний майданчик як об'єкт містобудівної діяльності.
67. Співвідношення понять будівельний майданчик та земельна ділянка.
68. Особливий статус об'єктів незавершеного будівництва.
69. Поняття капітального ремонту та реконструкції; їх відмежування від містобудівної діяльності.
70. Проектування як фундаментальний етап містобудівної діяльності.
71. Загальні засади правового регулювання земельних відносин при здійсненні містобудівної діяльності.
72. Правове регулювання планування територій в Україні.
73. Особливості правового регулювання відведення земельних ділянок під будівництво через земельні торги.
74. Підстави та процедура відведення земельних ділянок під будівництво в безаукціонному порядку.
75. Правові моделі приватизації земельних ділянок для здійснення будівництва.
76. Правове регулювання містобудівної діяльності на територіях із різним цільовим призначенням земель.
77. Поняття державного контролю та управління.
78. Основні принципи державного нагляду (контролю) відповідно до Закону «Про

основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

79. Система органів управління та контролю за містобудівною діяльністю в Україні: їх повноваження та компетенція.

80. Форми та види державного контролю та управління в містобудівній діяльності.

81. Відповідальність за порушення законодавства в сфері містобудівної діяльності.

82. Види санкцій за порушення містобудівного законодавства.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники

Василенко І.А. Урбоекологія / І.А. Василенко, О.А. Півоваров, І.М. Трус, А.В. Іванченко. Дніпро: Акцент ПП, 2017. 309 с.

Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. К. : ВПЦ "Київський університет", 2021. 191 с.

Навчальні посібники, науково-практичні коментарі

Право екологічної безпеки: навчальний посібник / Ю.А. Краснова – К.: ЦП «Компринт», 2019. – 238 с.

Екологічне право: Екологічне право України: навч. посібник / за ред. І.І. Каракаша, Т.С. Харитонової, А.І. Черемнової. – О. : Гельветика, 2018. 408 с.

Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.

Науково-практичний коментар до Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" / Н.Р. Малишева, М.І. Єрофеев. Х. : Право, 2017. 416 с.

Конспекти лекцій

Правдюк В.М. Конспект лекцій навчальної дисципліни «Містобудівне право України» для студентів галузі знань «Право», напряму підготовки «Правознавство». КНУ імені Тараса Шевченка. – 147 с.

Навчально-методичні праці

Марченко С.І. Конституційно-правові засади екологічної безпеки та містобудування: методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 0081 «Право». Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2022.

Словники, енциклопедії

Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 14. Екологічне право / редкол. Ю.С. Шемшученко (голова). А.П. Гетьман (заст. гол.) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Х. : Право, 2018.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 року *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення. Прийнята на конференції країн – ЧЕС 21 квітня 1992 року в Бухаресті, ратифікована постановою Верховної Ради України від 4 лютого 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 23. Ст. 172.

3. Конвенція про охорону біологічного різноманіття (Ріо-де-Жанейро, 5 червня 1992 року), ратифікована Законом України від 29 листопада 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 49. Ст. 433.
4. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів (Рамсар, Іран, 2 лютого 1971 року), Україна приєдналася згідно з Законом від 29 жовтня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 50. Ст.279.
5. Конвенція про охорону дикої флори та фауни, і природних умов існування в Європі. Прийнята 19 вересня 1979 року у Берні. Ратифікована Законом України від 29 жовтня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 50. Ст. 278.
6. Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (Ріо-де-Жанейро, 11 червня 1992 року), ратифікована Законом України від 29 жовтня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №50. Ст. 277.
7. Лісовий кодекс України: прийнятий 21 січня 1994 року в редакції Закону від 8 лютого 2006 року *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 21. Ст. 170.
8. Кодекс України про надра: прийнятий 27 липня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 36. Ст. 340.
9. Водний кодекс України: прийнятий 6 червня 1995 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 24. Ст. 189.
10. Земельний кодекс України: прийнятий 25 жовтня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27.
11. Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 27 лютого 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 16. Ст. 198.
12. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. Ст. 546.
13. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 34. Ст. 502.
14. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.
15. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 року в редакції від 21 червня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 48. Ст. 252.
16. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 27. Ст. 218.
17. Про відходи: Закон України від 5 березня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 36-37. Ст. 242.
18. Про рослинний світ: Закон України від 9 квітня 1999 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22-23. Ст. 198.
19. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13 липня 2000 року. *Офіційний вісник України*. 2000. № 32.
20. Про курорти: Закон України від 5 жовтня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 50. Ст. 435.
21. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 15. Ст. 73
22. Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 14. Ст. 97.
23. Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення: Закон України 10 січня 2002 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 16. Ст.112.
24. Про Червону книгу України: Закон України від 7 лютого 2002 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 30. Ст.201.

25. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 39. Ст. 350.
26. Про екологічну мережу: Закон України від 24 червня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 45. Ст. 502.
27. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів: Закон України від 31 травня 2007 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 35. Ст. 484.
28. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 34. Ст. 343.
29. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 8 липня 2011 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 17. Ст. 155.
30. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 29. Ст. 315.
31. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20 березня 2018 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 16. Ст. 138.
32. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 16. Ст. 70.
33. Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: постанова Верховної Ради України від 5 березня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 38-39. Ст.248.
34. Про заходи щодо подальшого розвитку природно-заповідної справи в Україні: указ Президента України від 23 травня 2005 року № 838/2005. *Урядовий кур'єр*. 2005. № 100.
35. Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів: постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 року № 1147. *ЗП*. 1996. № 18. Ст. 506.
36. Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів: постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 року. *Офіційний вісник України*. 1998. № 51.
37. Про затвердження Положення про Зелену книгу України: постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1286. *Офіційний вісник України*. 2002. № 36. Ст. 1692.
38. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 року № 442. *Офіційний вісник України*. 2014. № 74. Ст. 2105.
39. Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 року № 1363-р. *Офіційний вісник України*. 2021. № 87. Ст.5584.

Додаткові джерела

1. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: монографія. Дніпропетровськ: нац. гірн. ун-т, 2011. 373 с.
2. Анісімова Г.В. Теоретичні засади розвитку екологічного законодавства в контексті природно-правової доктрини: монографія. Харків: Право, 2019. 672 с.
3. Гафурова О.В., Марченко С.І. Правове регулювання фінансування деяких природоохоронних заходів. «Право. Людина. Довкілля». «LAW. HUMAN. ENVIRONMENT». Vol. 12, № 1, 2021. С.20-27.(O.V. Hafurova & S.I. Marchenko (2021). LEGAL FRAMEWORK FOR FUNDING OF SOME CONSERVATION

- MEASURES. Law. Human. Environment, 12(1): 20-27. [hΣps://doi.org/10.31548/law2021.01.003.](https://doi.org/10.31548/law2021.01.003))
4. Гвоздик П.О. Джерела екологічного права: монографія; відп. ред. Н.Р. Малишева. К.: Алерта, 2012. 304 с.
  5. Дейнега М.А. Природоресурсне право : проблеми формування і розвитку: моногр. / за заг. ред. В.М. Єрмоленко. – К. : НУБіП України, 2019.
  6. Екологічне право : [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] Е45 / за ред. А. П. Гетьмана. Х.: Право, 2013. 432 с.
  7. Екологічне право України. Особлива частина : навч. посіб. / [О. М. Шуміло, І. В. Бригадир, В. А. Зуєв та ін.] ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. : ХНУВС, 2014. 386 с.
  8. Екологічне право України. Повний академічний курс / за ред. акад. НАН України, проф. Ю.С. Шемшученко. Київ: «Юридична думка», 2008. 720с.
  9. Екологія міських систем : навч. посіб. Частина 2. Екологічна безпека / О. М. Климчик, А. П. Багмет, Є. М. Данкевич, С. І. Матковська, за ред. О. М. Климчик. Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2017. 458 с.
  10. Еколого-правовий статус людини і громадянина: ретроспективний та перспективний погляди: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 31 трав. 2019 р.) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; за заг. ред. М.В. Краснової, Т.О. Коваленко. – Чернівці : Кондратьєв А.В., 2019. 218 С.
  11. Євстігнєєв А.С. Проблеми правового забезпечення екологічної безпеки спеціального природокористування в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук / А.С. Євстігнєєв. – К. : 2019. 376 с.
  12. Ільїна Н.Л. Організаційно-правові засади забезпечення екологічної безпеки у плануванні та забудові міст України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. К., 2008. 20 с.
  13. Каракаш І.І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні: монографія. Одеса: Юридична література, 2017. 438 с.
  14. Кірін Р. С. Кодифікація законодавства про надра: досвід та проблеми : монографія / Р. С. Кірін; ДВНЗ "Нац. гірн. ун-т". Дніпропетровськ, 2015. 527 с.
  15. Кірін Р.С. Геологічне право : навч. посіб. / Р.С. Кірін, В.Л. Хоменко; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. Д.: НГУ, 2015. 198 с.
  16. Кобецька Н.Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики: монографія. Івано-Франківськ, 2016. 271 с.
  17. Комарницький В.М. Право спеціального природокористування: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2012. 37с.
  18. Костицький В. В. Десять тез про юридичну відповідальність за екологічні правопорушення (Третя «опора» міжнародно-правового екологічного імперативу). URL: <http://www.kostytsky.com.ua/upload/doc/vidp.pdf>
  19. Костицький В.В. Екологічне право як теолого-соціологічний феномен. *Екологічне право України*. 2018. № 1-2. С.2-11.
  20. Котеньов О. Г. Принципи права природокористування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 . Харків, 2017. 20 с.
  21. Краснова М.В. Компенсація шкоди за екологічним законодавством України (теоретико-правові аспекти): монографія. Київ, 2008. 439 с.
  22. Локтєва Н.В. Правове регулювання ведення господарської діяльності в водоохоронних зонах. *Актуальні проблеми політики*. 2006. Вип. 28. С. 283-287.
  23. Марченко С.І., Новак Т.С. Еколого-правові проблеми розвитку сільських територій. «Право. Людина. Довкілля». «LAW. HUMAN. ENVIRONMENT». Vol. 11, № 4, 2020. С. 37-45.

24. Платонова Є.О. Правове забезпечення охорони навколишнього середовища міст та інших населених пунктів. *Екологічне право України: навчальний посібник* / за ред. І.І. Каракаша, Т.Є. Харитонові, А.І. Черемнової; вид. 1-е. Одеса: Гельветика, 2018. С. 174-196.
25. Правові форми екологічного контролю: навч. посіб / М.В.Краснова, Е.В.Позняк, С.І. Марченко та інш. К.: Алерта, 2012. 760 с.
26. Середницька І.А. Екологічне право (в схемах) Альбом схем: Наочний посібник / І. А. Середницька. Одеса: ОДУВС, 2016. 81с.
27. Соколова А.К. Флористичне право України: проблеми формування та розвитку: монографія. Харків: 2009. 288 с.
28. Чайка В. М. Екологія міських екосистем (урбоекологія) : посібник / В. М. Чайка, І. Г. Рубежнюк, А. А. Міняйло. Київ : Компринт, 2015. 337 с.
29. Шеховцов В. В. Перспективи формування і розвитку фауністичного законодавства України : монографія. Харків : Право, 2020. 344 с.
30. Яремак З.В. Правове регулювання ведення державних кадастрів природних ресурсів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. К., 2009. 20 с.

Інформаційні ресурси

Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Національна парламентська бібліотека. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nplu.kiev.ua/>.

Державна науково-технічна бібліотека України (Київ). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dntb.gov.ua>.

Одеська національна наукова бібліотека. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.odnb.odessa.ua>.

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/>.

Vuzlib. Економіко-правова бібліотека. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuzlib.net>.

Бібліотека Київського Національного університету будівництва і архітектури. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/>

Освітній сайт Київського Національного університету будівництва і архітектури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: org2.knuba.edu.ua/